

Çaganyň güýji / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 21 январа, 2025

Çaganyň güýji / hekaýa ÇAGANYŇ GÜÝJI

– Öldürmeli!.. Atmaly!.. Bu nejisi häziriň özünde atmaly!.. Öldürmeli!.. Ganhoruň kellesini kesmeli!.. Öldürmeli, öldürmeli! – diýip, mähelläniň içinden erkek kişileriň we aýal maşgalalaryň sesleri eşidilýärdi.

Halkyň uly mähellesi köçe bilen eli daňylgy adamy alyp barýardy. Ol uzyn boýly, gös-göni adamdy, başyny dik ýokary tutup, gujurly gadam urup barýardy. Onuň owadan hem gaýduwsyz yüzünde töweregindäki adamlara bolan gahar-gazap bardy.

Ol adam halkyň häkimiýete garşy edýän urşunda häkimiýetiň tarapynda durup urşýan adamlardan biridi. Indi ony tutupdyrlar-da, jezalandyrmaga alyp barýardylar.

«Näme etmeli! Hemişe güýç bizin tarapymyzda bolmaýar. Näme etmeli? Indi sen olaryň elinde. Aý, bolýa, ölmeli bolsa, öläýeris, şeýtmek gerek öýdýän» diýip, ol adam mähelläniň entegem dowam edýän gykylygyna sowuk ýylgyryp, eginlerini gysyp barsyna oýlanýar.

– Bu şäherli adam, şu gün ertirjigem bize ok atyp durdy! – diýip, köpçülik gygyrýar.

Ýöne bu mähelle durman, ony alyp barýar. Adamlar goşun bilen düýnki bolan atyşykda wepat bolanlaryň entegem ýygnalmadyk läşleriniň ýatan köprüsiniň üstünden geçýän köçesine düşenlerinde has-da gazaba mündüler.

– Yza çekip oturmak gerek däl! Häziriň özünde, şu ýerde bu deýýusy atmaly. Mundan aňry ony nirä alyp gitjek? – diýip, adamlar gygyryşyardylar.

Ýesiriň ýüzi çytyldy, ýöne ol başyny öňkidenem dik tutdy. Göwnüňe bolmasa, ol köpçüligiň özünü ýigrenşindenem baş beter bu giden mähelläni ýigrenýän ýalydy.

– Hemmesini gyrmaly! Jansyzlaram! Ähli deýýuslary! Öldürmeli, häziriň özünde öldürmeli! – diýip, aýal sesleri uwwuldy ýaly bolup, töweregi gursap aldy.

Ýöne mähelläniň baštutanlary ony meýdança alyp barmagy we şol ýerde onuň bilen bellisi i etmegi meýilleşdiripdirler.

Meýdança hem indi uzakda däl. Şol wagt, märekäniň sesi bir sellem kesilen pursadynda onuň yzky taraplaryndan çaganyň aglaýan sesi eşidildi.

– Kaka! Kaka! – diýip, alty ýaşly çagajyk horkuldap, ýesiriň ýanyna ýetmek üçin mähelläni iteleşdirip barşyna aýtdy. – Kaka! Olar seni näme etjek bolýar! Dursana. Dur, meni-de äkit, menem seniň bilen gitjek!..

Mähelläniň çaganyň sesi çykan tarapy sem boldy, mähelle, uly bir güýje ýol berýän ýaly, onuň öňünden aýrylyp, çagany kakasynyň ýanyna barha we barha ýakyn goýberdi.

– Wi, nähili kiçijik! – diýip, aýallaryň biri seslendi.

– Saňa kim gerek? – diýip, ýene bir aýal oglana egilip sorady.

– Kakam! Kakamyň ýanyna goýberiş meni! – diýip, oglan jebirdedi.

– Aý, oglan, sen näçe ýaşıňda?

– Siz meniň kakamy nätjek bolýaňyz?

– Bar, öýüňe gaýt, oglan! Bar ejeňiň ýanyna git! – diýip, erkek adamlaryň biri oglana aýtdy.

Ýesir eýýäm oglanyň sesini eşidipdi, oňa näme diýýänlerini hem eşitdi. Onuň ýüzi öňkidenem beter tutuldy.

– Onuň ejesi ýok! – diýip, ol oglany ejesiniň ýanyna iberjek bolýanyň sözüne gygyryp, jogap aýtdy.

Oglan märekäni gysyşdyryp, iteleşdirip, teý-ahyr kakasynyň ýanyna ýetdi, kakasy ony daňylgy eli bilen göterdi.

Mähelle bolsa entegem: «Öldürmeli! Asmaly! Deýýusy atmaly! » diýip gygyrýardy.

– Näme üçin öýden gaýtdyň? – diýip kakasy oglana aýtdy.

– Olar seni nätjek bolýar? – diýip, oglan kakasyna aýtdy.

– Sen näme et diýsene!.. – diýip, kakasy dillendi.

– Näme edeýin?

– Katýuşany tanaýarmyň?

– Goňşynymy? Tanamanmy?!

– Ana, şonuň ýanyna bar, şonuňkyda boluber. Men...Menem bararyn.

– Sensiz gitjek däl – diýip, oglan aglady.

– Näme üçin mensiz gitjek däl?

– Olar seni urarlar.

– Ýok-la, olar hic zat etmeyär.

Şuny aýdan ýesir oglany elinden düşürip, mähelläniň jylawuny çekýän adamyň ýanyna bardy. Ol:

– Näme diýseñizläň!.. – diýdi – Meni nähili we nirede öldüresiňiz gelse, öldüriň, ýöne diňe oglanyň ýanynda däl – diýip, ol oglany görkezdi. – Iki minutjyk elimi çözüň, men oňa siziň bilen gezip ýörendigimi, siziň meniň dostlarymdygyny aýdaýyn, onsoň ol gider. Ana, şonda...şonda nädip öldüresiňiz gelse, öldüriberiň.

Baştutan ylalaşdy.

Şondan soň ýesir oglany ýene eline alyp, seýle diýdi:

– Bar, akyllýja bol-da, Katýalara git.

– A, sen näme?

– Görüp dursuň ahyry, men, ine, şu dostlarym bilen gezelenç edýärim, biz ýene biraz aýlanaly, sen bolsa git, men-de bararyn. Bar, akyllýja bol-da, Katýalara git. Oglan kakasyna dikanlap seretdi, soňra kellesini ilki bir tarapa, soňra beýleki tarapa gysardyp, pikire çümdi.

– Bar, oglum, git, menem bararyn!

– Bararmyň?

Oglan ylalaşdy. Aýallaryň biri ony mähelleden alyp çykdy.

Çaga gözden ýiten dessine ýesir dillendi:

– Indi men taýýar, öldüriň meni!

Ine, şu ýerde-de ýaman düşnüksiz, hiç garaşylmadyk bir ýagdaý ýüze çykdy duruberdi. Bularyň – zalym, rehim-şepagatsyz, ýigrenji yüzüne çykyp duran adamlaryň hemmesinde nähilidir bir birmenzeş pikir döredi duruberdi. Şonda aýallaryň biri seýle diýdi:

– Bilýäñizmi näme?! Şuny goýbersek näder?

– Haww-eý, Alla ýary bolsun – diýip, ýene kimdir biri gygyrды.

– Goýbermeli.

– Goýbermeli, goýbermeli! – diýip, mähelle gygyrды.

Bu gujurly, ýap-ýaňyjk hem mähelläni ýigrenip duran, daşýürek adam möňňürdi, elleri bilen yüzüni ýapdy, soňra günäli ýaly ylgap gitdi, mähelläniň içinden çykdy, ony hiç kim saklamady.

Lew Nikoláyewiç TOLSTOÝ. Hekáyalar